



ГОДИНА II.

БРОЈ 32.

НЕДЕЉНИ ЛИСТ

ЗА ЦРКВЕНО-ПРОСВЕТНЕ И АВТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ.
СА БЛАГОСЛОВОМ СВЕТОГ СИНОДА.

Власник: СРПСКИ ПАТРИЈАРХ ГЕОРГИЈЕ. — Уредници: СЕРГИЈЕ ШАКРАК-НИНИЋ и САВА ПЕТРОВИЋ.

У НОВОМ САДУ 9. АВГУСТА 1892.

ОТВОРЕНО ПИСМО

„Католичком Листу“ у Загребу „о православном догмату о цркви.“

(Свршетак.)

По пођимо дађе.

Г. писац иза овог вели, да они у штампаном одломку моје догматике из „Пространог православног катихизиса“ и догматике архиепископа казанског Антонија наведени одговори на питање, шта је црква?, ако су ти наводи од мене тачније приведени, него они наводи, које сам привео из оне тројице римских богослова, „не ваљају управо ништа.“

Пре свега имам на ово да приметим, да ја нисам крив г. писцу, кад он, дакако услед свог незнања, на питање: шта је црква? тражи увек одговор и на питања: каква је вероисповест цркве? какве јој тајне? ко њоме управља? и т. д.

Та друга питања не могу се оног типати, који нема с њима посла, него с првим питањем.

А кад неко одговара на она питања, која се не питају, онда за тога веле људи, или да је ограничен, или да је изгубио памет.

Пошто пак нећу ни једно, ни друго да будем, зато сам ја тачно, верно и уредно из Роберта Белармина, Јована Мелера, Франца Хетингера, Пространог православног катихизиса и Антонијеве догматике само оно навео, што се чисто односи на питање: шта је црква?

Материју пак из истих богословских писаца, која се односи на питања: каква је вероисповест цркве? какве су јој тајне? каква јој је управа? итд., дакле једном речи, све оно, што се не односи на питање: шта је црква?, али ипак иде у догмат о цркви, све то ја сам навео, разрадио и удесио тамо, где је томе место у мојој догматици.

А кад писац вели, да одговори из „Пространог православног катихизиса“ и Антонијеве догматике на питање: шта је црква? не ваљају управо ништа, онда ми је приметити, да би згодније било, да је г. писац том „осудом“ прво почастии н. пр. свог Роберта Белармина, јер је свакако преча кошуља од капута.

Ако „Пространи правослазни катихизис“ на питање: шта је црква? одговара, „да је црква људско друштво“, па онда ту г. писац „резонира“, да ако је црква просто друштво људи, да је онда свако друштво црква Христова — то нек дозволи г. писац, да и ја „резонирам“, да ако је, као што н. пр. Роберт Белармин вели, „црква скуп људи“, да је онда сваки скуп људи, па н. пр. и онај у театру, црква Христова.

Но ако г. писац мисли, да се „Пространи правослазни катихизис“ и Антонијева догматика не дотичу гледе целог догмата о цркви, питања: каква је вероисповест цркве? какве су јој тајне? каква јој је управа? итд., као и одговора на та питања, а он нек загледа у њих, па ће видети, да је то све тамо и то тако лепо изложено, као ваља ретко где, јер су оба та списа таква два знаменита богослова (митрополит московски Филарет и архиепископ казански Антоније) написали, који би свакој цркви на најсјајнији украс служити могли.

„In fine exultet oratio mea“ — вели Тулије Цицero, па тако ћу и ја покушати, да буде с крајем овог мог посла.

На име на крају свога посла дотакао се г. писац оне моје дефиниције о цркви, која је изнесена у штампаном одломку моје догматике.

Пре свега вели г. писац: „Је ли било потребно за то, да се каже: „црква је тело“, позивати се на 64 канон петог-шестог цариградског сабора, кад у њем ни не долази реч тело, а у св. писму се за цркву више пута изриком вели, да је она тело?“

Г. писац тако је детињаст, да све ово, што сад рече, одма затим сам туче у главу и то својим властитим речима, јер он изриком мало даје ево што наставља: „Према је ово име (т. ј. „тело“) угледом

самог св. писма оверовљено, за то ипак из тог не сљеди, да је њиме изречена ваљана појмовна дефиниција цркве, према му се и додала реч „православних“. Истим угледом св. писма оверовљена су и друга имена за цркву. Тако се она зове „кућа божија и Христова“, итд., па се ипак овако не сме црква дефинисати, а не сме за то, јер у дефиницију не спадају сликовни изрази.“

Дакле молим, да се добро узме на ум.

Прво је г. писцу неправдо, што сам се ја за реч „тело“ позивао на 64 канон петог-шестог васеленског сабора, а не на св. писмо.

За тим и сам г. писац види, да се из св. писма не може извести нужна дефиниција за цркву, јер се црква у истом назива разним именима, која по г. писцу представљају „сликовне изразе“, који се овде не могу употребити.

Па кад је то тако, што онда мене упућује г. писац на св. писмо?

Он канда воли, да сам себе туче, јер ма да он није, као што се из целог види, баш философ, ал' је ипак то могао од философа чути, да је то први корак ка самоусавршењу.

Е, па за то дакле, г. пишче, што и сами признајете, да се из св. писма овде нужно не да извести, ето за то се ја писам ни позивао на св. писмо.

А знате, за што сам се позивао на 64 канон петог-шестог васеленског сабора, кад сам дефинисао, „да је црква тело православно или православних“?

За то, што је ту све, а на име:

1.) тај петог-шести цариградски сабор јесте у православној цркви васеленски сабор, те је према томе за мене, као православног, обвезан; но не само на истоку, него и на западу био је тај сабор поштован, што и сам г. писац признаје, кад вели у једној примедби, да га није „цели“ запад за васеленски сабор сматрао, а за што га није „цели“ запад за таквог сматрао, то ће сваки знати, кад се каже, да је тај васеленски сабор у свом 36 канону „возобновила законположенное святими отцами“ ограничио папину власт у законите јој границе, изравнавши ју са

влашћу цариградског патријарха, што да- како римским папама није у рачун ишло.

2.) Пошто по догматичкој науци православне цркве, у њој врши непогрешно учитељство једино васеленски сабор⁶⁾, то дакако једино он може дати и непогрешну т. ј. авторитативну дефиницију о цркви, те према томе је за мене, као православног, дефиниција, коју даје директно и индиректно 64 канон петостог васеленског сабора непогрешна т. ј. авторитативна; па према томе, а и пошто је овде у питању само авторитативна дефиниција о цркви, одпадају овде све остале дефиниције о том предмету, јер нису непогрешне т. ј. авторитативне.

3.) Но не само да је дефиниција, коју даје тај канон за мене, као православног, канонички обвезна и догматички непогрешна, него она је, и технички ју узевши, до данас најсавршенија дефиниција о цркви, и то ево за што:

I.) Г. писац, по свом незнању, и не види то, да овај канон речи апостола „о удовима и телу“ не узима просто као „сликовне изразе“, него баш као јуристанску материју, пошто он баш с истом сасвим јуристански конструира одношај свих чињеница, који сачињавају цркву.

II.) Према томе сматра тај канон цркву не просто као тело у „сликовном смислу“, него баш као јуристанско тело, а од тог појма гледе таквих појава, као што је н. пр. црква, не познаје, као што је познато, ни данашња ученост ништа савршене⁷⁾.

А сад ћу г. писцу специјално још и то показати, до каквог апсурдума он сам према својој цркви долази, кад вели, „да у црквене дефиниције не спадају сликовни изрази.“

Као што је познато, римска је црква дефинисала на својим саборима тако звани примат римских папа на основу извесних речи Исуса Христа: „Ти си Петар и на

⁶⁾ Види „Послање православних патријараха о православној вери,“ члан други и дванаести.

⁷⁾ Види овамо односне списе о друштвеним наукама Р. Мола, Л. Блунчлија, П. Бевелера, итд.

том камену сазидаћу цркву моју и врата ада неће јој одолети.“

Зар ово нису све сами „сликовни изрази“?

Је ли заиста Петар камен био? Није.

Може ли се заиста на једном камену, па ма тај величину човека имао, једна црква саградити? Не може.

Да ли збиља налазе врата ада на цркву? Не налазе.

Па како је онда могла римска црква на основу тих „сликовних изрази“ дефинисати свој извесни примат?

О некој даљој тврдњи г. писца, у којој он вели, „да црква само грађу одређује“ како у питању, шта је она?, тако и у свим осталим њеним питањима, „а знаствено дефиновање припушта слободи богословске знаности“ — није вредно ни речи да потрошим, јер инсинујирати цркви, да она само грађу, као какав прост радник, има да прикупља за господу богослове, те да она не дефинише о себи и својим питањима ништа, него да чека „знаствена дефиновања“ од господе богослова, то је тако што апсурдно, да није вредно ни спомена.

Што се пак тиче мога одговора на питање: „шта је црква“? т. ј. „да је црква тело правоверних или православних“, то ми је приметити г. писцу, да он и не појима, у чему је овде ствар.

Код мене на име, као православног, мора не само по себи, него баш нужно, „православна црква“ и „црква“ један и исти појам бити, те за то ја онда морам и да кажем, шта је црква као таква и то по православном схватању.

А кад се пита, шта је црква као таква т. ј. она у опште као појава међу људима и то по православном схватању. онда се *polens volens* добија одговор, да је црква 1) један организам, а 2) један вереки, и то правоверски организам.

Па зар то није изражено у речима: „црква је тело правоверних или православних?“

Хоће ли пак ко, ван православне цркве, овај појам о цркви као таквој и то по православном схватању, себи присвојити,

то овде ништа не значи, јер овде и није питање о постојећим црквеним међусобицама, на које одговара цео догмат о цркви.

А да је дефиниција о цркви Роберта Белармина боља од моје дефиниције о цркви, то је г. писац само казао, а није и доказао.

Но ја не само кажем, него ћу ево и да докажем, да је та моја дефиниција боља од дотичне дефиниције Роберта Белармина.

Исти на име вели, да је „цркви скуп људи.“

Ја пак велим, да је „црква тело правоверних или православних.“

„Скуп људи“ Роберта Белармина не одговара пак никако појму о цркви, јер

1.) речи „скуп људи“ означају сваки скуп људи, а црква није ма какав скуп људи;

2.) реч „скуп“ може да означаје, а већином то и означаје, неорганизовану т. ј. с брда и с дола скупљену масу, а зна се, да то црква никако није, него да је она организована целина.

Моје пак „тело правоверних или православних“ одговара са свим појму цркве, јер

1.) речи „тело правоверних, или православних“ означају само цркву, а ништа друго;

2.) реч „тело“ показује у сваком смислу само једну организовану целину, што је црква увек и била.

Но г. писцу ударило је то у главу, што Роберт Белармин даље вели, да је црква скуп људи, „које спаја исповест једне и исте хришћанске вере, општење у једним и истим тајнама, те који се налази под управом законитих пастира и то поглавито намесника Христовог на земљи — римског папе.“

Но Бог видио г. писца, та од куд долази на питање, шта је црква?, да се одговара и то, да црква има једну и исту вероисповест, приоштење једним и истим тајнама, управу законитих пастира, итд.?

Та о том и ја говорим, и то још како говорим у мојој догматици, али тамо, где је томе место.

А место је томе тек онда, пошто су се сви поједини делови догмата о цркви

прешли, те се онда одатле изводи цео догмат о цркви.

Па ма да је питање, „шта је црква?“ већ по својој природи кристализацијона тачка догмата о цркви, то се ипак мора на то питање оно одговорити, што исто као такво пита.

Но доста већ, јер то је и за следеће видно. —

Што се учебника римских догматика тиче, то г. писац нек само за себе задржи по њиме препоручену буџак-догматику неког П. Шупеја.

Ја у мојој библиотеци имам три највеће римске догматике и то од Г. Пероне-а, Ф. Шебен-а и Т. Симара. па сам с тиме задовољан.

Но г. писац, који и сам признаје, да нема под рукама *ни* православног катихизиса, ваљало би да си набави бар онај мали православни катихизис, који је мој негда драги колега по богословско-професорској служби г. Јован Борота издао.

Но и још нешто ваљало би да си г. писац набави, а то је — пристojност.

Сокачко-простачке грдње, као „дрзак“, „несавестан“, „непоштен“, итд., не доказују ништа друго, до ли — сокачко просташтво.

Ја сам имао до данас већ доста научних спорова, па и са римским богословима и то таквима, којима није вредан г. писац ни да одреши „*remenz otъ сапогъ ихъ*“, па све је то ишло пристojно без сокачког просташтва.

Истина ти људи нису били из хрватско-римских кругова, где се канда код многих тај грех одомаћио особито према православно-српским круговима и то чак и при таквим приликама, које немају посла са верским међусобицама.

Сећам се на име, како су наши епископи Теофан Живковић, Стеван Кнежевић и Герасим Петрановић били погрђени, кад су оно пре неколико година устали против познате ђаковачке окружнице, која је била против православне цркве наперена.

Но сећам се и тога, како је неки римско-хрватски свештеник оданде, по имену Сима Љубић, нечувено сокачко-простачки нагрдио нашег честитог историчара а мог

духовног оца г. Иларијона Руварца само за то, што га је овај одлучно побио у некима, бар по верске међусобице сасвим индиферентним историчким питањма.

Па шта се хоће с тим сокачким про-сташтвом?

Та зар збиља образовани људи, верни хришћани и чланови два братска народа да не могу лепо разговарати?

Остављам дотичнима, да добро о том размисле. —

Напоследку „прети“ г. писац, „да ће његови читаоци имати скоро прилике видети, како се концем прошле године у истом листу (т. ј. „Српском Сиону“) расправљало о бијезима праве цркве Христове.“

Ко је и како је то расправљано у „Српском Сиону“, ја не знам односно не могу да се сетим, јер ја сам нисам то расправљао, ал видим из те „претње“, да „Српски Сион“ г. писцу смета.

Ја пак овим изјављујем, да пошто је „Српски Сион“ орган Његове Светости, нашег архијерарха, господина Георгија Бранковића, даје нашег епископата, па и целе наше цркве, дакле орган, који је намењен православно-српским црквено-народним интересима, да ћу ја први изићи сваком оном на мегдан, и то још мало друкчије, него што сад чиним, који се усуди дирнути у светиње сваког православног Србина.

Др. богословије, права и философије
Емилијан пл. Радић.

ОПШТИ ПОГЛЕД НА ОДРЖАНЕ СВЕШТЕНИЧКЕ ЗБОРОВЕ.

(Наставак.)

Свештенички зборови појединих прото-пресвитерата, изјаснив се с начелне стране за остварење свештеничког удружења, при специјалној расправи предложенога им нацрта правила за опште свештеничко удружење, донесоше — као што рекосмо — разне одлуке за предлоге и исправке, о којима ћемо ми, на основу зборских записника, који су пред нама, ево у овом чланку проговорити.

Имајући пред собом нацрт правила и до двадесет разних зборских записника, који су нам до руку могли доћи, ми ћемо о појединим предлозима и примедбама на нацрт правила говорити у ономе реду, у коме реду у нацрту правила иду један за другим сами чланци, на које се ти предлози и примедбе односе.

Држећи се тога реда, имамо пре свега да напоменемо, да против самог наслова, односно назива: „удружење православног српског свештенства у митрополији карловачкој“, као и против 2. чланка, у коме се истиче цел удружења, ни један свештенички збор никакве примедбе имао није, те су тако та прва два чланка од стране свих

зборова без измене — са свим по редакцији — усвојена.

По што се у чланку 3. сл. ј.) вели, е је задатак удружењу: „да проучава и претреса, кад то од преке потребе буде, предлоге за српски православни народно-црквени сабор и да у томе погледу своје резолуције доноси“ — а при томе се не каже: шта да ради свештенство са тим својим резолуцијама — да ли да их подноси сабору у виду представака, и у позитивном случају — како и преко кога да их подноси? — донео је новосадски збор одлуку за предлог, да се поменуто опредељење чл. 3. сл. ј.) овако допуни: „да проучава и претреса. . . и да у томе погледу своје резолуције доноси „и подноси их прав. срп. црквено-народном сабору путем свагдашњег митрополита Патријарха или његовог местозаступника.“ Овом допуном се нормира, да свештеничко удружење своје представке подноси сабору, не евентуално преко појединих народних заступника и чланова сабора, већ искључиво преко митрополита патријарха, или његовог место-

заступника, који је у смислу 20. чланка врховни надзорник, а уједно и заштитник свештеничког удружења, те је по томе природно и темељним разлозима оправдано, да свештеничко удружење своје представке сабору само тек посредством свога врховног надзорника и заштитника — који је уједно и поглавица наше цркве и свештенства — доставља. Ако би се неке чинило, да је ова допуна излишна с тога, што се и онако свака ствар, дакле и свака представка, мора поднети — пре но што пред сабор изиде најпре свагдашњем митрополиту патријарху, као председнику цркв. нар. сабора — томе напомињемо, да ће свештеничко удружење своје представке уручивати свагдашњем митрополиту патријарху односно његовом место-заступнику не као председнику сабора већ као надзорнику и заштитнику свештеничког удружења и врховној поглавици цркве и свештенства.

Чланак 4., који говори о томе, да „чланови могу бити: редовни, добротвори, потпомагачи и почасни“ — усвојен је без измене од свих свештеничких зборована.

Но тим је више предлога донесено од стране свештеничких зборована у погледу 5. чл., којим се опредељује, да сви свештеници у митрополији карловачкој, као редовни чланови свештеничког удружења „Уплаћују у благајну удружења годишњи улог од 6 фор.“ У погледу ове чланарине готово је сваки збор донео други предлог, из чега се види, да се питања материјалне природе најтеже решавају.

При формулисању опредељења чл. 5., да сви свештеници, као редовни чланови удружења плаћају једнаки годишњи улог од 6 фор., „одбор за припремну радњу око остварења свештеничког удружења“ руководили су разлози, да, кад сви чланови свештеничког удружења имају једнака права, треба да имају и једнаке дужности — с друге стране је исти одбор определио чланарину за све чланове у 6 фор. годишње за то, да би се тиме олакшала администрација и званично пословање како при инкасовању чланарине, тако и при самом рачуноводству.

Но већина свештеничких зборована није била тога мишљења, него је у главном изрекла: е је неправедно, да сви свештеници једнаку чланарину плаћају, те су разни зборовани донели разне предлоге о томе: како би се чланарина у главном, саразмерно дотацији дотичних свештеника поделила.

Тако вуковарски и митровачки зборовани предложише, да свештеници као редовни чланови свештеничког удружења плаћају чланарину „саразмерно својој свештеничкој плати“ (вуковарски) односно: „према плаћевним разредима свештеничке дотације“ (митровачки), а ту сразмеру односно постотак имала би — по мишљењу митровачког збора — одредити прва велика свештеничка скупштина. Кириноско-глински збор предлаже: да свештеници плаћају у име чланарине $\frac{1}{2} \frac{0}{0}$ од своје годишње плаће. Петрињски збор предлаже: да свештеници горњо-карловачке епархије плаћају чланарину према разреду своје плате и то: свештеници са платом I. разр. 4 фор., II. разр. 3. фор., III. разр. 2. фор., а капелани 1 фор. Будачки збор предлаже, да сви свештеници у опште плаћају у име чланарине годишње 4 фор., а вел. бечкеречки збор за свештенике из свих епархија предлаже годишњу чланарину од 3 фор. и т. д.

Сви ови предлози односе се само на чланарину чланова свештеничког удружења из мирског свештенства, а о чланарини чланова из монашког свештенства не говори се ништа у тим предлозима појединих зборована. По што су пак по предложеном начрту чланови свештеничког удружења не само световни, већ и манастирски свештеници (калуђери), то је са свим разложно и природно, да и они морају у благајну удружења чланарину плаћати. С тога је новосадски збор предложио, да пароси (сист. парох. помоћници и администратори) и јеромонаси плаћају годишњи улог од 6 фор. а протопресвитерски и лични помоћници и ђакони да плаћају годишње 3 фор.

Разгледајући ове разне предлоге у погледу одређења чланарине редовних чланова свештеничког удружења — нама се чини,

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

да би најбоље било, кад би се у погледу чланарине усвојио предлог нацрта т. ј. да „редовни чланови . . . (без разлике чина, степена или дотације им) . . . плаћају у благајну удружења 6 фор.“, или, ако је баш 6 фор. много, ма и 4 или и 3 фор., само да се ствар не компликује које каквим незгодним кључевима. Јер ако би се чланарина процентуално и сарамерно свештеничкој дотацији уплаћивала, имајући на уму, да се поједине парохије с времена на време или у више плаћевне разреде подижу, или у ниже разреде спуштају и да је ту реч о свима парохијама и свештеницима у целој митрополији — да би се у уплаћивању чланарине праведност, правилност и тачна евиденција увести могла, свештеничко удружење морало би имати нарочитог плаћеног рачуновођу, који би морао водити не само формалне рачунске књиге, већ и тачну евиденцију о периодичним променама свештеничке дотације у појединим парохијама простране наше митрополије карловачке а уз то и разгранату кореспонденцију са среским и епархијским органима удружења, а то је — кад се боље и дуже о ствари промисли — тако грдан и теретан посао, да би га један — ма и плаћени — чиновник тешко и могао као што треба одправљати.

Треба дакле — ако је икако могуће — избегавати такве компликације, које би свештеничком удружењу без сумње шкодити могле. Улог од годишњих 6 фор. никако није тако велик, да га и сиромашнији свештеници исплатити не би могли. Захтевати, да тај улог буде већи или мањи за ове или оне редовне чланове, неоправдано је већ с тога, што сви редовни чланови у организму свештеничког удружења једнака права имају, а кад су права једнака, треба да су једнаке и дужности. Ако некоји члан-свештеник за годишњих 3 ф. ужива сва чланска права па н. пр. између осталог у име тих 3 фор. добија

бесплатно и књижевни орган свештеничког удружења — онда би неоправдано било од другог некога члана за уживања истих права тражити два пут толику своту у име чланарине — јер књижевним органом, као и осталим чланским правима користи се и онај на најслабије дотираној парохији, баш као и онај на најјачој! Слабо дотирани свештеник може да буде председник или други који часник свештеничком удружењу, као и најбоље дотирани. Једнака права — једнаке и дужности!

Толико о 5 чл., који говори о чланарини редовних чланова.

На 6. чл., који говори, да чланови добротвори могу бити она лица, или морална тела, која „уплате у благајну удружења једном за свагда 100 фор. или у два годишња obroка по 50 фор.“, приметили су некоји зборови, да би ради рекрутовања што већег броја добротворних чланова пристојбу истих чланова требало свести на 50 фор. један пут за свагда или на 25 фор. у два пут, но уз то би требало додати, да и такви, који би вољни били уплатити у благајну те своте, постају добротвори свешт. удружења „истом онда, кад их скупштина за такове прими и прогласи,“ јер иначе би се могло десити, да уплатом опредељене своте ступе у удружење као добротвори и таква лица, која из разних могућих разлога свентуално не би имали места у свештеничком удружењу.

Други неки збор предложио је, да чланови добротвори плаћају 200 фор. једном за свагда, или 100 у два пут — надајући се, да ће бар манастири и некоје имућније наше цркв општине ступити међу добротворне чланове свештеничког удружења — а тима моралним телима, поред добре воље неће бити тешко ни те увећане своте исплатити.

7. 8. 9. 10. 11. 12. и 13. члан у предложеном нацрту усвојени су у главном без измене од свих свештеничких зборови.

(Наставиће се.)



УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

О ВАСКРСЕЊУ МРТВИХ И ВЕЧНОМ ЖИВОТУ.

(Поводом чланка преч. г. К. Станића „Једно питање са одговором“ — „Глас Истине“ 1884. бр. 13. — 17.)

(Наставак.)

Нема сумње, да је „оваплоћење, рођење, као васкрсеније Исус-Христово“ дело „свемоћи божије.“

Па кад је „оваплоћење, рођење и васкрсеније Исус-Христово за нас непостижна тајна:“ за што да тако исто није и бити не може „за нас непостижна тајна“ и то, како ће Бог „оживити ово исто тело“ наше? Кад код „оваплоћења, рођења и васкрсенија Исус-Христово“ не тражимо, да се „свемоћ божија слаже с разумом,“ нити иштемо „одобрење“ те „свемоћи божије“ од стране „разума:“ за што да то и тако чинимо код васкрсења телеса? Кад при размишљању о васкрсенију Исус-Христовом долазимо „до извесне границе, преко које ум човеков не може даље:“ за што да питање: како ће Бог „оживити ово исто тело“, сводимо у „границе људског ума“; за што да код васкрсења мртвих питамо наш „разум,“ у ком и каковом случају „признаје и одобрава свемоћ божију“?

А шта о васкрсењу мртвих каже „П. И.“?

У одговору на 61. питање приводе се речи једног знаменитог оца црквеног, св. Григорија богослова, које су речи узете из „слова,“ које је исти отац црквени говорио на погребу брата Кесарија. У тим се речима међу другим наводи и ово: „На скоро за тијем, примивши своје рођено тијело, с којим је овдје мудро живјела, од земље, која га је дала и којој га је била повјерила (т. ј. душа), а на начин, који је познат самом Богу, који их је спојио и опет раставио, прославиће се заједно и њиме тамо.“ (Стр. 175.)

„Начин“ дакле, на који ће се сјединити и спојити душа са телом о васкрсењу мртвих, „познат је самом Богу“: с тога оставимо наш „разум“ и немојмо се на њега обраћати питањем: „одобрава“ ли нешто на овај или на онај начин, „у овом или у оном случају“! Оставимо наш „разум“, јер знамо и признати морамо, да има „извесне границе,“ преко које он „даље“ ићи

не може, да је дакле „ограничен,“ и да се према томе не можемо увек и у сваком случају на њега ослонити!

Колико се дакле г. К. Станић могао и смео позивати на људски „разум“ као доказ за своје учење — показао сам речима самог г. Станића.

(Пада у очи, како св. Григорије богослов говорећи о томе, како ће душа „примити своје рођено тијело“ и указујући тиме на дан општег васкрсења мртвих, вели, да ће то бити „на скоро за тијем“ т. ј. на скоро после смрти, односно растанка душе од тела. Нема сумње, да је св. Григорије рекао то и тако у смислу речи св. ап. Петра, да је „пред Господом хиљада година као један дан, и један дан као хиљада година.“ Иначе како можемо друкче разумети то: „на скоро за тијем“? А ако је тако, онда би нам то могло служити зар као доказ, да би речи „грядетъ часъ и нынѣ естъ“ могли превести са: „иде час и већ је ту“?)

Пошто сам навео учење г. К. Станића, да „ово наше тело никад више из земље ускрнути и са духом својим сајединити се неће;“ пошто сам рекао, да се — по г. Станићу — под васкрсењем из мртвих има разумети „рођење или ускрнуће нашег духа из свог тела, као из гроба;“ пошто сам навео свих пет доказа и разабрао, да ли и колико исти доказују и утврђују оно, за што их г. Станић приводи: да кажем сад и разлог, за што „ово наше тело никад више из земље ускрнути и са духом својим сајединити се неће.“

Разлог је томе тај: „пошто стварном телу у духовном животу нема места“; а наводи за то г. Станић и доказ из св. писма: „Тело и крв не могу наслеђити царства божијега.“ (Гал. 15., 50.)

О „телу и крви“ говорићу ниже; за сад ћу приметити ово:

„Човек . . . има две природе, духовну и телесну . . . Кад дакле човек има две

природе, онда мора имати и два живота, један духовно-телесни, а други чисто духовни“ — вели г. Станић.

Шта видимо?

Видимо то, да је човек сложен из две природе, духовне и телесне; и да се земаљски живот човеков састоји из два живота, духовног и телесног.

Па је ли могуће, да човек овде на земљи живи само или бар претежно једним животом, а другим да је по све или бар у неколико мртав; н. пр. да је жив телесно, а мртав духовно, или обратно: жив духовно, а мртав телесно?

Могуће је. Умоболан човек — може се рећи — мртав је духовно, а жив телесно; а на против глух, нем и слеп мртав је телесно, а жив духовно. Даље је познато, да неки човек телесно здрав може бити духовно болан: мори га брига, туга, жалост; мучи га савест; на тротив пак духовно здрав може бити телесно болан: кад болник мирно и спокојно трпи болест своју.

Да ме не би ко криво разумео о схватио, напомињем, да кад говорим о животу, мислим ту на пуноћу живота, било духовног било телесног; а кад говорим о мртвом стању, мислим ту на већи или мањи недостатак у једноме од која било два живота. Умоболан не може имати, нити има пуноће живота духовног; као што глухи, неми и слепи нема пуноће живота телесног.

Напоменути треба, да како су те две природе човечије у тесној свези, да су и та два живота у тесној свези, утичу један на други н. пр. велика болест духовна шкоди и телу, као што опет телска болест телесна не годи ни духу.

Но где је пуноћа укупног: духовно-телесног живота?

Без сумње онде: где је „здрав дух у здравом телу“; где здравље духовно прати здравље телесно; где је уживање и благовање телесно спојено са уживањем и благовањем духовним; кратко: где обе природе човечије — духовна и телесна — раде свим својим силама. Где оскудева једно ма које, где рамље живот један ма који — ту нема пуноће живота.

Па кад је тако овде на земљи, на овом

свету: зар не ће, и зар не би требало да буде тако исто и на оном другом свету? Зар не би и онде требала бити пуноћа живота — духовно-телесног? Зар не би требало да буде и на оном другом свету потпуно уживање или страдање, како са стране духовне, тако и са стране телесне природе човечије? Или је зар то тај други, виши, бољи, савршенији и потпунији живот, у ком једна природа човечија не само да не ће живити својим пуним животом, него у ком она не ће никако ни живити?!

Ајдмо мало и даље!

„Тијело човјека произлази од сјемена Адамова; а душа потиче од Бога.“ („П. И.“ пит. 28. стр. 108.) Тело Адамово, дакле тело човечије, створено је из праха, од земље, а душу је удунуо Бог: „И врати се прах у земљу, како је био, а дух се врати к Богу, који га је дао.“ (Пропов. 12., 7.) Тело Адамово — усљед прекршаја божје заповеди — окужено је грехом; наравно, да је и тело и сваког човека окужено грехом, јер „произлази од сјемена Адамова“ — од греха: „Где, у безакоњу родих се и у гријеху затрудње мати моја мнома.“ (Псал. 51., 5.) „Ко ће чисто извадити из нечиста?“ (Јов. 14., 4.)

Извор је тела — грех, зло; извор је духа — Бог, добро. Разумљиво је, да тело тежи своме извору — греху, злу: „Изнутра из срца људскога излазе мисли зле.“ (Мар. 7., 21.); дух пак тежи к своме извору — к Богу, добру: „Ако у духу живимо, по духу и да ходимо.“ (Гал. 5., 25.) „Велим вам: по духу ходите.“ (Јв. 16.) „Јер који се владају по духу Божијему они су синови Божији.“ (Рим. 8., 14.)

Тежећи тело к злу, греху — а дух к добру, к Богу, наравно да дођу у опреку једно с другим, тело с духом: „Јер тијело жели против духа, а дух против тијела.“ (Гал. 5., 17.) У тој борби духа са телом, дух — ако само није доста јак — хоће и може да подлегне, човек учини неко дело, које духом својим не одобрава, шта више мрзи: „Јер не чиним оно, што хоћу, него на што мрзим оно чиним.“ (Рим. 7., 15.)

СВЕТИ ЈОВАН ЗЛАТОУСТ, КАО ПРОПОВЕДНИК.

(Наставак.)

Дјевојка, из строгог женског друштва, с почетка је стидљива и бојажљива, кад наступи тај бучни празник; но на скоро почне она оштро заповиједати у кући, расипати новац, и често упропасти свог мужа неразумном расипношћу. Хришћански проповједник описао је тај луксуз, који сва строгост његових савјета не бијаше у стању зауставити. С тугом у души приповиједа св. Златоуст, да су женскиње долазиле у цркву на каруцама окованим сувим златом, потпрежене са четири бијеле мазге у богатој орми и окружене свитом од евнуха и робова. Женскиње те одијевале се у свилено и златоткано одијело, китиле се драгим камењем и носиле у ушима, по ријечима проповједниковим, опстанак хиљаде невољника. Пoboжност се мијешала и са овим свјетским луксузом, јер поједино најдрагоцјеније одијело бијаше проткано богатим узорцима, који изображаваху призоре из Јеванђеља. Хришћански говорник удараше и против обичаја, да се лице натире разним бојама, како би се дао очима изванредни сјај. Златоуст види у тој моди исмијавање створова божјих; па савјетује људе, да с кротошћу одвраћају жене од тога, доказујући им, да ти украси не само да нису од користи, већ шта више наносе штету жени.

Каткад бијаху мушка одијела исто тако одабрана, као и женска, и Златоуст строго осуђује младе хришћане, што носе обућу, опшивену златом и свилом. Са негодовањем описује он антиохијске дворове, удешене према разним годишњим временима, ступове, врата, зидове, украшене мрамором и слоновом кости, подове од мозаика, висока окна с разнобојним стаклом, најпослије штатуе, мраморне или мједне, које сјећају на времена многобоштва. Неуморно изобличава он начин живота антиохијских мекушаца — хришћана, раскош њихова стола, сјај пирова, постеље од слонове кости, или од чиста сребра са златним узорцима, све домаће њихово покућство, — не искључујући ни оно, што је за најпростију употребу, — ковано од истог метала, њихове библиотеке,

напуњене свежњима из најфинијег, израђеног пергаментa, исписане златним словима, и који се чувају непрочитани у драгоценим орманима.

Шта да ради проповједник, у сред таквог хришћанског Вавилона, који се усхићавао његовим бесједама, али се није исправљао, у оним црквама, гдје су му пљескали рукама, као у позоришту, и одкуда су излазили прије свршетка службе, журећи се у циркус? Св. Златоуст особито се старао, да посије у срца хришћанску љубав; он се користио кротким обичајем свог народа, да му улије сажаљење; он је био благовјестником милостиње. Ни један учитељ морала, ни један најновији проповједник није могао постићи оне убједљиве живости и оне неисцрпиве пуноће, коју је Златоуст уносио у те своје бесједе. Нигда и нико није умно боље од њега побудити код човјека саучешће према невољама човечјим, ни боље покренути чувство и расположити га на добротинства и врлине. У хришћанском друштву почеше се већ појављивати тисуће лицемјерних изговора, који охлађују љубав према ближњему, тобож' у име св. вјере. Не можемо, а да се не чудимо, како се свети проповједник узнио над такову фарисејску побожност, и како је он жалио сваку несрећу ближњегa. „Човјек добротинитељ, вели он, мора бити као лџка, отворена за све несрећне; он мора примати све. Лџка прима све, који настрадаше од буре; она их спасава од буре, — били они добри или зли, и какви му драго да су њихови преступци или опасности, које им грозеше, — она их скрива у својим недрима. Ви морате чинити то онима, које постиже несрећа у њихову стању, и кога на земљи гони несрећа. Не судећи их строго и не испитујући њихов живот, олакшајте им њихов биједни положај. Зашто да се теретите бескорисним распитивањем? Бог ће нас ослободити од тога. Колико би требало говорити, колико би их требало одстранити, да је Господ Бог прописао — најприје испитати живот и дјела свачија, и тек онда

имати сажаљења! Не, од сад смо слободни од тих неугодних истрага. Зашто узимати на себе сувишну бригу? Друга је ствар судија, а друга хришћанин, који дијели милостињу. Сама милостиња назива се тако од милостивога чувства, које нас побуђује на њу. Нема сумње, кад би ми стали испитивати, — ко је достојан наше помоћи, то нигда нећемо наћи, — ко би био потпуно заслужан; но, ако будемо дијелили свима, па и недостојнима, то ће се догодити, да ћемо дати и таквима, који ју највише заслужују, као што је то искусио негда Аврам; он није строго истраживао, какви су били људи, који се приближаваху његову шатору, па се удостојио примити у њему Анђеле небесне. Уподобимо се св. Патријарху, не подвргавајмо несрећнога истрази! Несрећному доста је његове несреће, да буде достојан милостиње. Ако за кога говори његова несрећа, не захтјевајмо ништа друго од њега. Помажући њега, ми штујемо у њему достојанство човјека, а не дјела његова или вјеру његову; не врлина његова, већ биједа његова изазива наше сажаљење, привлачећи тиме на нас милосрђе божје; јер ако ми, усупрот томе, будемо најстрожије осуђивали права оних, којима је с нама један Бог Господ, то ће и он исто тако поступити с нама; и онда, кад ми будемо тражили рачуна о њихову животу, сами се лишавамо права на божанско милосрђе према нама; јер је и у Јеванђељу речено: „имже сѣдомиз сѣдите, сѣдитса вамз.“

Златоуст враћа се често к заповједи о хришћанској љубави према свима без разлике. Такова неограничена љубав, која, по његовим ријечима, не ступа у свађу с биједнима, већ се с њима дијели по достојанству, вели он, да се може упоредити једино са благошћу творца, који даје подједнако свима и свјетлост сунчеву и росу, и који даје да за све расту богати земаљски плодови. Милостиња, у његовим очима, није само обвеза наша, већ и заглађење свију преступака. Нема сумње, да је положај друштва, крајње биједно стање једних и убиствена равнодушност других морала метати у уста проповједника сличне ријечи, и да је хришћанска вјера осни-

вала на њима важну будућност своје снаге. То је признао, двадесет година пред тим, император Јулијан у знаменитом писму свом, гдје, у намјери да подигне важност идолима, савјетује, да се подражава дарекљивости хришћанској. „Омрзнути ови Галилејци, — пише он главному жрецу Арзасу, — осим својих биједних, хране још и наше, који не добијају од нас никакве помоћи.“ — Доброчинство, оставши увијек одличном цртом хришћанства, које умекша средњевјековне звјерске обичаје, и учврстивши се на темељу најновије цивилизације, с почетка је припадало искључиво хришћанству. У то вријеме, једни хришћани стараху се за несрећне, помагаху им и олакшаваху им судбину; њима самима припада мисао о саучешћу и остварење те врлине, која постаде данас обвезна за грађанско друштво. Сам Златоуст, топлим хришћанским чувством, распитује за све различне сличајеве живота, и неједнаке околности, којима се опредјељује код несрећника већа или мања њихова несрећа.

Ево увода, тако рећи — све у лицима, на једну његову бесједу Антиохијцима: „Имам вам данас саопштити поруку праведну, корисну и за вас часну — не од ког другог, већ од сиротиње овога града. Ја сам послан к вама, не ради гласања или какве год народње заповиједи, или сенатске осуде, већ поражен једино призором највећих страдања. Кад сам овамо ишао, видео сам на народној пијаци и на раскршћу гдје лежи толико биједних, исакаћених, слијених, рањених неизљечивим ранама, да сам осјетио, да би било најнечовечије непроговорити о њима с вама, кад ме, при томе, толико околности и садашње годишње доба силно побуђује на то. Увијек треба спомињати милостињу, јер ми требамо увијек милости божје; а то је особито потребно, кад је зима тако сурова. Љети је лакше за биједне: они могу ходити без одијела, које замјењује сунце, — може се спавати на камену, ноћивати под ведрим небом; није им потребна ни обућа, ни вино, ни храна; њима је довољна свјежа вода из студенца и каквог год коријења, јер их сама природа снабђева

потребном храном. Друга је корист та, што имају посла: гради ли ко кућу, ради ли се на пољу, путује ли ко по мору, — свакоме су нужне радене руке сиромаша. И заиста, — сиромашу су његови удови то исто, што богатима њихова поља, куће и друга њихова властитост: у његовим рукама лежи му сва нада; оне му једине дају приход. Љето доноси њеко олакшање сиротињи; но зима је за њу готов ђаво и ратује против ње — изнутра глађу, спо-

ља студени, која кочи тијело. Зиме треба ситија храна, одјећа топлија, кров, постеља, обућа и остало; а у то доба нема ни посла! И тако, кад се зими осјећа највише биједа, и то биједа неодклоњива, у то вријеме, кад неко треба да плати биједнима, а неко да им посла даде, — хајдемо, христољубиви, будите домаћини оних, који траже посла и бићете сатрудници св. Павла, друга и заштитника сиротиње.“

(Наставиће се.)

О НАЗАРЕНИМА.

Пријатељско писмо Душана Петровића, пароха надањског*).

Драги пријатељу! Да ти нисам реч дао, е ћу ти одговорити на твоја питања у погледу Назарена, готово бих се парасио тога посла, из разлога тога, што ми не достаје довољно времена да ти о Назаренима опширније пишем. Ако би на свако твоје питање хтео савесно да одговорим, требало би ми много времена; јер су ти питања таква, да се не може у две три речи одговорити на њих. Ти ћеш међу тим бити добар, па ћеш се задовољити и са онолико, колико ти пишем, а уз то ћеш бити увиђаван, па ћеш ми опростити стилистичке погрешке у овоме писму. —

За први узрок постанку назаренства узима се у опште криво тумачење св. писма од стране самог простог народа. Прост народ, добив у руке св. писмо на своме матерњем језику, почео је читати га, али не разумевајући поједина места у њему, пошао је странпутицом. За времена није имао ко да га упуту у читању те свете књиге, у којој су изложена најузвишенија начела хришћанске вере и морала. Досадање искуство учи нас, да на народни језик преведена библија у рукама простог народа свагда и свуда душевну револуцију прави, и народ на различите секте цепа. Сваки поједини човек изводи из једног те истог места друге и друге појмове. За читање св. писма и разумевање истог, захтева се неког предзнања — ако хоћемо да

тумачимо поједина места онако, како треба. Па као што се у другим стварима узима она изрека: „да је надри-знање горе него незнање,“ тако се исто може то и овде слободно и без зазора рећи. То би био онако главни узрок, који би важио за постанак те секте у опште. А што се тиче наших Срба, за што они прелазе у Назарене, не може се никако горњи разлог узети за једини и искључиви у сваком случају, него су узроци код појединих врло разноврсни.

Ја ћу ти навести некоје узроке, због којих су моји парохијани прешли — или управо отпали од цркве православне, а ти сам извађај отуда консеквенције.

Надањска парохија за дуго није имала свога сталног свештеника, те је у таким околностима обављало околно свештенство парохијске дужности. А како, — то можеш представити себи и по томе, што ни један није седео за време администрације у Надаљу, већ је сваки само по потреби долазио у место. И то је трајало тако неких 8—10 година. Какав је то био рад и какво обављање „душенепечитељских“ дужности, можеш себи представити, а да ти ја о томе и не говорим. Народ, видећи такве пастире, који по оном еванђелском, баш не полагају душу за стадо своје, није умео тражити даљег узрока томе, него је сву кривицу бацао на поједине, који у осталом нису били толико ни криви, јер поред

* Ово писмо нашега пошт. пријатеља није за јавност написано и спремно, већ само ради приватног обавештаја о Назаренима, али како је на основу непосредног посматрања и искуства написано, и како се у нас још и данас доста мало зна о Назаренима, ми ево саопштавамо ово писмо, већ и за то, што се у њему непосредно, па ипак исцрпљиво и прегледно црта немају назаренска.

своје парохије нису ни могли обављати савесније и лепше своје дужности у овоме месту. Народ видећи то, почео се мало по мало отуђивати од вере православне и прелазити тамо, где је мислио да ће наћи више поља и хране својој побожности.

Огромна већина од оних, који пређоше у Назарене, беху пре преласка свога тешки грешници, као: убице, отимачи, лопови, пијанице и карташи, па када им је загрозила добро организована полиција и жандармерија, те не могуше тај свој занат са успехом и даље терати, пређоше у Назарене, да тамо своје грехе откајавају, јер се у тим грешницима појавила искрена жеља, да се окану свога развратнога живота, те немогући пред светом одмах и јавно показати, да су вољни свој живот у миру и хришћанској љубави проводити са осталим суграђанима — пређоше у Назарене. Но има и таквих, који су управо у православљу бесприкоран живот проводили, али су их Назарени са ласкањем и наговором у своје коло уплели. Јер сваки Назарен је мисионар, коме је главна брига да што више њих приведе у њихову заједницу, те им се то код друштва у добро и у врлину уписује. Такви ревни мисионари не само да у друштву њихових верних заузимају одличнији положај, него, по начелима њихове вере, и на оном свету хватају тиме души места.

Неке од њих одведоше у Назарене сродствени одношаји са онима, који беху већ постали Назарени, — те подлеглоше искушењу. Неки опет одоше из огорчења, што им се измаче какав мастан залагај, који су могли уловити, да им је испало за руком манипулисање са црквеним и општинским иметком. Неке одведоше у Назарене тако ништави разлози, при којима не може човек довољно да се надиви како могуше послужити као неки разлог за прелаз у другу веру.

Мало час сам ти напоменуо, да је сваки од њих мисионар, који управо не може ни постати прави члан њихове заједнице дотле, док какву овчицу не улови и не преведе у крило матере цркве њихове. Чим је пошао новајлија у скупштину — сутра дан пролазећи поред свога суседа, позива истога са речима:

„Хајде, шта чекаш? Докле ћеш живети у тами? Избаци те идоле (иконе) из твоје собе; знаш шта каже друга заповед божја: „Не прави себи кипа, нити икакве подобе“ и т. д. Жури се, док је за раније, јер ће после бити доцкан!

Хеј, море, док станеш горети у паклу, па до века још . . . ух! ух! ух!“

Наговарање то бива систематски. Тек што је први отишао, долази други одмах сутра дан, те му у истом смислу говори. Доноси му свето писмо на српском језику, Вуков превод, чита му 23. главу по Матеју:

„На Мојсејеву столицу седоше књижевници и фарисеји. Све дакле што Вам кажу да држите, држите и творите; али што они чине не чините, јер говоре, а не чине. Него вежу бремена тешка и незгодна за ношење и товари на плећа људека, а претом својим неће да их прихвате. А сва дела своја чине да их виде људи, раширују своје амајлије, и граде велике скуте на хаљинама својим. И траже зачеље по гозбама и прва места по зборницама. И да им се клања по улицама, и да их људи зову: Рави, Рави! . . . Тешко Вама, књижевници и фарисеји и лицејмери, што затварате царство небеско од људи; јер Ви не улазите, нити дајете да други улазе који би хтели,“ и т. д.

За тим пак додају: „Но како ти се допада? Је ли да то Ваш попа у цркви никада не чита, — јер се њега тиче. На, ево ти ова књига, то је свето писмо, пак читај, али за сада саму ту гл. 23., докле год добро не научиш; даље немој читати за сада, оно ћеш ти већ после прочитати, ово је најважније. Ето видиш, то је за попове казао Хр. Спаситељ. — Ко иде у дугачким хаљинама? Ко седи обично у прочељу? А, како ти се сада допада?“

Новајлија не мисли у тај пар на даље, јер га дотични упућује, да само о томе мисли, и то да чита. Не размишљајући дакле: у каквој је прилици Хр. Спаситељ тај укор изговорио фарисејима, ко су били ти књижевници и фарисеји? — прима све за готов новац!

За овим долази трећи, који напада на обреде, називајући их „незнабошким“, јер се у нас принашају „жртве паљенице“ као: тамјан, свеће, зејтин и т. д. а тога свега код њих нема, а по науци јеванђелској, т. ј. по њиховом казивању и не треба да буде.

Доказивати им сада, да свето писмо није у хришћанској религији једини извор за тумачење обреда црквеног и свега онога што је у цркви, — то је бацати песак у пучину морску, јер они просто све одбацују, а свето писмо узимају као једини извор свега, што се на веру и цркву односи. Свето предање, васеленске саборе, списе

светих отаца — просто обацују, а управо не знају ни да постоје.

Када је већ и трећи свршио свој посао, а за њим се још који изређао, купе се онда у комшилук код онога Назарена, који је у близини тога новајлије, којег су узели на око, да га преврну. Скупљање бива у вече. Пошто се накупио приличан број верних, мушких и женских, од прилике толико колико у једну собу може стати, позову и тога новајлију, — само да види и да чује „што видео није“ како они лепо поју.

Да их се отресе, дотични отиде међу њих. Ту се сада поје и чита из светога писма, обично она места, која су највише кадра поколебати у вери онога, који слабо зна и читати, а камоли мислити о ономе, што је читао. Сви га том приликом најљубазније предусретају, питају га за чланове породице му, шта ради овај, шта онај, и напоследку: „Па како ти се допада наша вера?“ И не чекајући одговора, сами одговарају: „ала је баш лепо код нас.“

Обично у таким приликама подлеже дотични искушењу. Е онда су код њега сваки дан, — нађу се теку послу. А цел им је поглавито та, да се како год неби новајлија одметнуо, или да како год неби пао шака нашим људима, те посредством њих освестио се. На сâмо га никако не остављају за две три недеље дана. У такој прилици су врло галантни: чине му све и сва,

позајмљују му новаца, помажу му при економским пословима толико, ди никада боље за њега.

Пре четири године, када сам дошао амо за свештеника, био је певац црквени неки Филип, врло сиром човек са седморо осморо дечице, по занату колар. Окупили га Назарени још пре мога доласка са њиховим назорима верским, на исти онај начин, који сам горе описао, и то су дотле радили, док кукавног човека не залудише. Обећавали му, да ће они њему већ надокнадити ту плату, што је вукао од црквене општине, шта више још ће поред тога веле „наследити царство небесно“. После му окренуше леђа. Данас се каје што им је веровао, али шта ће: овамо није престао — а тамо га готово не трпе; веле, да се не влада по њиховим правилима.

„Бадава што иде — рече ми један — никада царства небесног видети неће.“

А сада ради као црв свој коларски занат, али тешко је ту и хлеба толикој дечици заслужити.

Бива и таких случајева да се дотични за времена отресе заразе назаренске. Тада га се ману, али само за време. После неког времена окупе га по ново — док не буде њихов.

Али обично прелази онај у Назарене, који имаде ма какву мaну на себи: убице, страсне пијанице, лопови, бојције, и те обично и не зову дуго. Они и сами одлазе тамо.

(Наставиће се.)

Л И С Т А К.

БЕЛЕШКЕ.

— (Одликовање.) Високопреосвештени епископ горњо-карловачки, г. Михаило Грујић, произвео је за протопресвитера г. Манојла Грбића, професора и катихету еписке учитељске школе у Г. Карловцу и посланика на срп. народно-црквеном сабору. Врсни књижевник српски и прослављени писац историје „Карловачког Владичанства“, г. Манојло Грбић, заслужио је у пуној мери то одликовање. Нека га то признање његових врлина и заслуга осоколи, да и даље истраје у своме корисном раду. Дај боже,

да дуго поживи, те да узмогне још много привредити и послужити српској цркви, школи и књижевности!

— (Епархијски школски одбор темишварски) држао је дана 16. (28.) јула о. г. редовну своју седницу, у којој је председавао: високопреосвештени дијецезални Епископ, г. Никанор Поповић, а у којој су присуствовали чланови: Протојереј Павао Н. Јовановић, парох сиришки и администратор протопресвитерата Арадског, јереј Петар Ђурић, парох Чаковачки и протопресв. намесник, и др. Ранко Гранић, адвокат из Вел.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

WWW.UNILIB.BS

Кикинде. — Реферисао је: Јован Новаковић, парох вел. кикиндеки и заменик епарх. школ. референта, а записник бележио: Петар Милић, конс. бележник. — У овој седници решено је до 50 предмета. Међу овима главнији су следећи: Високо кр. угар. министарство богочасти и јавне наставе, одбило је молбу срп. нар. учитеља Ј. А. у В. Б. да би решен био дужности полагања испита из мађарског језика, но изнимно му је дозволило размак рока ради полагања тога испита, до септембра месеца ове године. — Црквена општина у Т. Кањижи одбијена је са молбом својом, да овоепарх. школ. одбор код високосл. саборског одбора на томе поради и издејствује, да јој се залишна парох. сесија, у Т. Кањижи на издржавање тамошњих срп. вероисп. школа уступи; и остављено је истој општини на вољу, да се са том молбом сама непосредно обрати на саб. одбор, што епарх. школ. одбор према законом јасно одређеној цели залишних парох. сесија учинити није могао. — Известиће се кр. школ. надзорништво за тампешку жупанију, да су неке цркв. општине у своје време упућене, да крајем 1891²/₂ шк. године стечај распишу, ради сталног попуњења упражњених учитељских места, са квалификованим особама; а уједно му је на захтевање његово, саопштен датум и број оне наредбе кр. уг. министарства богочасти и јавне наставе, по којој је оно на овдашњу образложену представку изнимно дозволило, да у неким општинама могу и свештеници вршити учитељске дужности. — Учитељу Ј. К. у Ф., који је по гласу спроведене истраге, неосновану тужбу против м. школског одбора у Ф. због наводно неуредног руковања и проневере школ. новца, подигао, удељен је укор и осуђен је на исплату истражних трошкова у своти од 3 фор. — Поводом молбе привременог учитеља у Фењу, С. Поповића, да би му м. школ. настава и за 1892-3. шк. годину поверена била, позвана је речена општина, да епарх. шк. одбору поднесе извештај о успеху расписаног стечаја ради сталног попуњења учит. места тамошњег. — На извештај овдашњег изасланика, јереја Петра Ђурића, позвана је црквена општина у Модошу, под личном одговорношћу председника јој, да неодложно оправди школ. зграду, која прокисава, и да о извршењу тога до 15. (27.) авг. о. г. извештај поднесе. Уједно је иста општина позвана, да овамо поднесе аутентичан попис срп. школ. деце од 6—12

година. — Уништен је избор м. шк. одбора у Срп. Кларији, јер је против дотичне законске одредбе обављен. — Привремени учитељ Ј. С. у Н., који је оптужен био због разних изгреда и преступа, ослобођен је испод оптужбе, јер је доставерно доказао, да је тужба тужитељева неоснована. — Одбачен је избор Јакова Пасковића, за учитеља у Кетфељу, пошто нема шк. уредбом прописаног оспособљења, и упућена је цркв. општина, да стечај са роком од 3 недеље дана на ново распише, јер ће јој се иначе учитељ у смислу закона наименовати. — Одбијена је молба учитеља М. М. у В. Б. да му се сеобни трошкови на терет дотичне цркв. општине досуде, пошто то цркв. општине у смислу закона нису дужне учинити. — Представка учитељског особља у Бега-Ст.-Ђурђу ради спајања мушке и женске школ. деце, како би се постепено V. и VI. разред отворити могао, издана је м. шк. одбору на извештај и миљење. — Молба учитељице Емилије Трифунчеве и учитеља Славка Трифунца у Башахиду ради нужних оправда на њиховим становима, и друго, — издана је м. шк. одбору тамошњем на извештај у року од 15 дана. — Одобрен је план и прорачун ради зидања нове школ. зграде у Т. Кањижи, и упућена је цркв. општина, да распише дражбу на мањак а у погледу нове школе, да „фасију“ епарх. шк. одбору на одобрење поднесе. Прорачун пак у погледу оправда парох. дома, враћен је истој општини натраг с' тим, да га надлежном адм. одбору на одобрење поднесе. — Услед молбе Срба у Камералном Ст. Ђурђу, да им се дозволи, да могу у своме месту чисто српску основну школу отворити, изаслан је школ. референт Јован Новаковић, да стање ствари на лицу места извиди, и о томе извештај свој поднесе. — Тужба парох. свештенства у Срп. Елемиру, против тамошњег учитеља Владе Станковић и цркв. одбора, враћена је тужитељима, да тужбу одеље, те засебним поднесцима тегобе и жалбе своје, дотичним надлежним одсецима епарх. управе пријаве. — Одобрен је план и прорачун у погледу зидања нове школ. зграде у Срп. Неузини, и упућена је цркв. општина, да распише дражбу на мањак и о успеху извести. — Упућена је цркв. општина у Срп. Ченеју, да привременом учитељу своме, Милану Ђермековом, изда плату и за феријалне месеце. — Стеван Поповић, учитељ у Араду, по ново је позван, да поднесе молбеницу своју ради

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

WWW.UNILIB.RS

свога умировљења вис. кр. угар. министарству богочасти и јавне наставе; а цркв. општина Арадска упућена је, да место предименованог учитеља, привремено поред половине учитељске плате, попуни и о томе до почетка 1892-3. шк. године епарх. школ. одбору извештај поднесе. — На основу извештаја о обављеној истрази у Гаду, забрањена је тамошњем м. школ. одбору употреба школ. печата са мађарским натписом, пошто је пословни језик наших цркв. општина и њених органа, по постојећим законима, српски са ћирилским писменима. — Уједно је решено, да школ. благајник, Мила Малимарков, има 58 фор. 38 нов у школ. благајну да унесе. — Учитељ Ђ. Б. у С. осуђен је на основу дисциплинарне истраге, која је на тужбу м. школ. одбора против њега спроведена, на губитак трећине учитељске му плате за шк. год. 1892-3. у корист м. школ. благајне, као и на плаћање истражних трошкова у износу од 15 ф.; — уједно му је забрањено у будуће да обавља звање општинског sequestri-куратора и судског овршбеника.

Ј. Н.

КЊИЖЕВНЕ ВЕСТИ.

— Протојереја Петра Смирнова Изложјење Хришћанске православне вјере. Дио I. Превео Јован Петровић, катихета и професор на кр. вел. гимназији, реалици и учитељској школи у Загребу. Преводиочева наклада. У Загребу 1802, дионичка тискара. 8-на, стр. 152. — Цена 80 новчића. — Ова је књига с благословом Његове Светости г. Георгија Бранковића, патријарха српског, под 29. јан. (10. фебр.) 1892. бр. М. 25 за школску књигу проглашена. Књига ова удешена је за средње школе у Троједници, а згодна је и за све средње школе у опште. Може се добити код преводиоца-издавача у Загребу, а и у нашим књижарама

— Трећи Извештај о српском правосл. богословском училишту у Сремским Карловцима. Школска година 1891—92. Са прегледом стања истог богословског училишта за прошлих четрнаест година т. ј. од задњег извештаја, који је издан 1876—77, па до ове школске године. — Нови Сад, штампарија дра Павловића и Јоцића, 1892; 8-на, стр. 107. — У овом „Извештају“ на првом месту изложио је протопресвитер Јован Вучковић, професор и привр. ректор, на 33 стране преглед стања српског

православног богословског училишта карловачког од почетка 1877—78 до свршетка 1890—91 школске године. — После тога долази: „Списак слушалаца, који су свршили богословске науке у правосл. богословском училишту карловачком, од његова отворења 1875/6 до школске године 1890/1.“ — Даље је „Табеларни преглед слушалаца, који су свршили богословске науке од 1878/9 до 1890/1 incl.“ Из тог „Прегледа“ види се, да је свршило: 1878/9 године 13; 1879/80 г. 7.; 1880 1 г. 7; 1881/2 г. 10; 1882/3 г. 7; 1883 4 г. 14; 1884/5 г. 17; 1885/6 г. 39; 1886 7 г. 34; 1887/8 г. 29; 1888/9 г. 30; 1889/90 г. 41; и 1890/91 г. 29; — свега 276. — За тим долази „Школска година 1891—92“ са овим одељцима о правосл. богословском училишту у Карловцима: А. Врховна училишна власт. Б. Врховни надзорник. В. Ректор. Г. Привремени ректор. Д. Наставнички збор. Е. Послужитељ. Ж. Наставни предмет са прегледом предавања. З. Љетопис. И. Важније наредбе и отпис претпостављених и високих власти, и то: Његове Светости преузв. госп. патријарха Георгија, и П. саборског одбора. Ј. Књижница. У том одељку, од стр. 70 до 99, наведене су поименце књиге, које се налазе у библиотеци богословској. Према списку књига има свега 812 наслова у 1594 књиге, и још осим тога часописа у свескама, који се имају комплетовати и спајати у поједине књиге. — К. Стипендије, припомоћи и друга добротинства, која су уживали поједини слушаоци богословије. — Л. Списак слушалаца концем 1891/2 школске године. Ту су слушаоци богословије из све 4 године поименце наведени. — Љ. Штатистички преглед броја слушалаца у богословском училишту концем 1891—2 шк. године. По том „Прегледу“ било је слушалаца: у I. години богословије 16, у II. години 25, у III. год. 28, и у IV. години 22; свега 101. По дијецезама било их је: из архидијецезе карловачке 28, из бачке дијецезе 22, из вршачке 12, из темишварске 11, из будимске 3, из горњо-карловачке 17, и из пакрачке 8; свега 101. — М. Испити. Из тога одељка види се, да се пријавило за испит из све 4 године: 79, одложило испит 22, положило испит 58; добило слабу оцену: из једног предмета 9, из два предмета 7, из више предмета 1, из једног предмета неиспитан 1, а одступило са испита 3. — Апсолуторне сведоџбе добили су ови слушаоци четврте године: 1. Сим. Аранички, 2. Обрад Давидовић,

3. Евг. Дамјановић, 4. Дим. Дамјановић, 5. Влад. Димитријевић, 6. Илија Докић, 7. Григ. Живковић, 8. Стојан Зајелац, 9. Софр. Јаковић, 10. Мих. Јаћимовић, 11. Душан Јосимовић, 12. Георгије Кошовић, 13. Јевт. Матић, 14. Богдан Мијић, 15. Милош Милић, 16. Сава Милићев, 17. Лазар Нешковић, 18. Георгије Николић, 19. Алек. Павловић, 20. Мирко Продановић, 21. Ем. Радосевић, 22. Партеније Сивчев, 23. Мих. Соларић, 24. Чедомир Удицки, и 25. Александар Турчић. — Н. Објава, којом ректорат обзнањује, да нова школека година 1892—93. почиње 8. (20.) септ. о. г. Слушаоци богословије ваља да се уписују 5, 6 и 7 септ. по ст. кал. Они који желе ступити у прву годину богословије, морају ректорату поднети крштено писмо, сведоцбу испита зрелости, лекарску сведоцбу о потпуном здрављу, и сведоцбу надлежног парохијског звања о религиозно-моралном понашању.

— Извјештај о православном богословском заводу у Задру за школеку годину 1891—92. Година XIV. — Задар, печатња Ивана Водицке 1892. — 8-на, стр. 83. — Садржај је ове књиге: I. дио: „Спољашњи положај Христове цркве за прва три вијека хришћанства“ — из предавања К. (на 62 стране); — II. дио: Православни богословски завод у Задру. А. Управитељ завода. Б. Наставничко особље. В. Преглед предавања. Г. Библиотека. Д. Главније наредбе ц. кр. Намјесништва. Ђ. Летопис. Е. Слушаоци богословије. Ж. Приправници за богословију. З. Статистични преглед за шк. годину 1891—92. — По том статистичком прегледу било је у све 4 године свега 27 слушалаца богословије, и то: 17 редовних, 10 ванредних; 11 са истом зрелости, 16 без испита зрелости; у семеништу било их је 15, ван семеништа 12; стипендиста 19; издржаше испит 24; по епархијама: 11 из далматинске, 9 из бокоторске, 7 из осталих. Приправника за богословију било је свега 24, и то: 17 при задарској гимназији и 7 при которској и дубровачкој гимназији. — Од слушалаца богословије добили су тројица апсолуторне сведоцбе.

ЧИТУЉА.

— († Јереј Григорије Арсенијевић) парох Ботошки, преминуо је 15. (27.) јула о. г. у 90-ој години старости своје у Ботошу, прото-

пресвитерату Панчевачком. Покојник се родио у Ботошу 30. јануара 1803. год. Отац и дед покојников беху свештеници у истом месту. Основне школе изучио је у родном месту свом, нижу гимназију у Темишвару, V. и VI. гимн. разред у Сегедину а богословију у Вршцу. Рукоположен је у свештенички чин год. 1829, те је пуне 63 године своју свештеничку дужност вршио на потпуно задовољство народа и своје пастве. Био је примеран, емеран и ревностан служитељ олтара Божјег. Колико је покојник био љубљен и поштован у свештенству и у грађанству, сведочи онај величанствени спровод, који је његове земне остатке до вечне куће испратио. Сахрањен је уз саучешће многобројног народа како из места, тако и околине. При погребу му чинодјејствоваху г. г. свештеници: Петар Турчић, протонамесник и парох Томашевачки, који се у надгробној беседи опростио са покојником; Адам Дридарски, парох Идворски; Андреј Јовановић, Фаркајдински; Василије Брашован, Орловатски; Јован Станковић, Томашевачки; Јован Петанек, Српско-Неузински; Јован Стојаковић, капелан Идворски и ботошка два свештеника.

Нека је покојнику лака црна земља и вечан му спомен!!

К.

О Г Л А С И.

ШКОЛСКА ОБЈАВА.

Уписивање ученица у новосадеку српску вишу девојачку школу за идућу школ. 1892-3. годину почиње 1. септембра о. г. по нов. кал. и траје четир дана пре подне од 8—11 сати и после подне од 3—5 сати, а 5. септембра о. г. отпочињу редовна предавања.

У I. разред ове школе примају се ученице, које су навршиле 10. годину живота и свршиле бар с довољним успехом IV. разр. основне нар. школе.

Ученице из V. и VI. разреда осн. нар. школе могу бити примљене у старије разреде, ако на пријемном испиту покажу довољан успех из оних предмета, које тамо нису училе, а овде су за I. и II. разред прописани.

При уписивању има донети свака ученица са стране своје крштено писмо, а све без разлике сведоцбу од последње школеке године и сведоцбу, да је каламњена кравијим богињама.

Свака ученица, која први пут овамо долази, плаћа при уписивању 1 ф. уписине и 50 н. пристојбе за сведочанство, а које су већ биле овде плаћају само ових последњих 50 н. пристојбе. Школарине нема.

Од ученица из Срема и других наших крајева, које нису учили немачки и мађарски језик, захтева се, да науче пре читање и писање из ова два језика.

Породице из места, које желе држати ову женску децу на препитање, имају се предходно пријавити овој управи, а тако исто умољавају се и родитељи и старатељи дечији са стране, да се предходно распитају код ове управе за место, па тек онда да предају своје дете на стан.

У Новом Саду 1. (13.) августа 1892.

Арк. Варађанин.

142, 1—1

управитељ.

Бр. 88 ex 1892.
М. Ш. О.

СТЕЧАЈ.

143, 1—3

На два учитељска места у Старом Бечеју — једно за дољно-предградску, а друго за селишну школу од фелдварске стране, отвара се стечај.

Плата је 500 фор., станарина 150 фор. дотле, док општина не буде имала стан на расположењу; у име огрева 52 фор. 50 н., за школску послугу 40 фор., у име паушала 12 фор. 60 н. и за повторну школу 50 фор., ово у месту кад буде на реду, а на селишту сваке године. —

Дужности учитељске прописане су уредбом и наредбама школским.

Молиоци ваља поред прописане квалификације §-ом 58. школске уредбе, још да поднесу и сведоџбу да су оспособљени за предавање мађарског језика у основним школама.

Компетенти дужни су у молби јасно навести, на које се место траже.

Молбе се шиљу председништву школ. одбора српске православне црквене општине.

Рок стечају излази 11. (23.) септембра о. г.

Из седнице школског одбора држане 29. јула (10. августа) 1892. у Ст. Бечеју.

Јован Чишлић,
перовођа.

Мита Радановић,
потпредседник.

КЊИЖЕВНИ ОГЛАС.

Прва свеска: Тумачење Јеванђеља од Г. Архимандрита Фирмилијана већ је готова, остале две, II. и III. ће такође готове најдаље с концем октобра месеца ов. год.

С тога се умољавају гг. свештеници, да са предплатом што пре похитају у што већем броју.

Предплату ваља шиљати подписатима у Београд.

Витомир Марковић и Павловић,

144, 1—3

цркв. и свешт. одеда кројачи.

Бр. 138.

К О Н К У Р С.

145, 1—3

Ради попуњења парохије Липовско-Безедечке са платом VI. класе отвара се овим конкурсе.

Проситељи имају своје сведочбама о својој квалификацији за отправљање парохиског звања и са штемплом од 50 кр. снабдевене молбенице путем предпостављене своје духовне власти за четири недеље дана од првог увршења овога конкурса у новине „Српски Сион“ конисторијуму овом поднети.

Из седнице конисторијума Епархије Будимске у Сентаддреји 16. јулија 1892. држане.

СТЕЧАЈ.

148, 1—2

На упражњено место учитељице на четвороразредној женској школи у Ст. Шоова (Бачкој) по ново се расписује стечај. —

Плата је 300 фор. а. вр. у готовом новцу, слободан леп стан, са пространим баштом, један хват дрва, и два хвата сламе за огрев.

Ново изабраној учитељици спадаће у дужност школском уредбом прописане дужности како у школи, тако и у цркви обављати. —

Рок стечају траје до 24-ог августа о. г.

Из седнице местног школског одбора држане у Ст. Шоова 2-ог августа 1892.

Школски Одбор.

СТЕЧАЈ.

147, 1—3

Ради попуњења учитељског места на вероисповедној школи у М. Чанаду, у чанадској жупанији, пошта: Апатфалва.

Плата је 200 ф. а. вр., 10 ф. за дрва, 40 ф. за повторну школу, 20 ф. за перовођество, ако буде изабрат; 13½ кат. јутара прве класе ораће земље, која до 20 ф. годишње аренде по јутру носи и на коју порез плаћа учитељ; поред тога леп стан са пространим баштом; сламе за огрев за школу и учитељски стан колико треба; од укупа где буде позват 1. ф.

Лична пријава узима се у обзир, а пре свега имају првенства сомборски приправници.

Учитељу спада у дужност у цркви недељом и празницима појати, а децу у појању обучавати и законом прописане предмете предавати.

Рок стечају 28. августа. Избор ће се држати на Усековање т. ј. 29. августа о. г. и између јутрења и службе обавити.

Који желе ово место получити, нека своје молбенице на доле подписаног председника до означеног рока послати изволе.

Из седнице цркв. школског одбора држане у М. Чанаду, 28. јула 1892.

Југ Поповић,

перовођа.

Петра Алваџић,

цркв. школ. председник.

Ј Е Ф Т И М Б А.

На српско-православној цркви у Старому Сланкамену имаду се ове године месеца августа и септембра предузети следеће радње: 1. Зидарска радња 1158 ф. 90 н. 2. Лимарска радња (шпенглеска) 32 ф. — 3. Гвожђарска радња 60 ф. — Укупни прорачун изнаша 1258 ф. 90 н.

По закључку црквене скупштине обдржавати ће се у ту сврху јефтимба дне 9. (21.) августа у два сахата после подне. —

Који од н. н. мајстора тај посао преузети жели, нека тога дана изволи у Стари Сланкамен у црквену скупштину доћи.

Сваки лицитант има пре јефтимбе положити 10% вадијума.

Српско-православна црквена општина у Старому Сланкамену, дне 29. јула (10. августа) 1892. год.

Никола Лалић,
перовођа.

Јован Нинковић,
председник.

Бр. 182./92.

СТЕЧАЈ.

124, 3—3

У смислу правила задужбине А т а н а с и ј е П. Гереског расписује се овим стечај на једно стипендијско место од 150 ф. на годину.

Ову стипендију уживају само ученици ове гимназије, Срби правосл. вере из земаља угарске круне, но нису искључени ни Срби православне вере из Беча, Трста и краљевине Далмације.

Молитељи имају поднети своје молбенице потписаној управи гимназијској најдаље до 8. (20.) септембра о. г. и прикључити им школске сведоџбе од последње две године, сведоџбу сиромаштва, сведоџбу лекарску и крштено писмо.

Примедба. Осим тих стипендија издаје се сваке године из прихода од светосавских беседа припомоћ четворици сиромашних ученика ове гимназије по 100 ф., а десеторици по 80 ф. у месечним ратама по 10 и 8 ф. у напред.

У Новом Саду 2. августа 1892.

Управа срп. вел. гимназије.

СТЕЧАЈ.

111, 3—3

На упражњено место пароха у Чепинну са платом IV. разреда овим се стечај отвара.

Који желе место то получити, имају своје ваљано устројене молбенице, ако су из стране епархије путем своје надлежне консисторије, иначе путем надлежног им протопресвитера до конца августа о. г. овамо поднети.

Из седнице консисторијалне у Карловци 9. (21.) јула 1892. држане.

Архијидејезална Консисторија.

Бр. 183./92.

О Г Л А С.

125, 3—3

Уписивање ученика за шк. годину 1892/3 на овдашњој срп. вел. гимназији почиње 1. септембра по р. кал.

У I. разред примају се ученици на основу сведоџбе од IV. разреда основне школе, или на основу пријамног испита; у остале разреде на основу сведоџбе од предходног нижег разреда.

Сви ученици без разлике плаћају по 2 ф. учесне таксе, по 1 ф. на библиотеку, по 3 ф. за „Sanitas“ и по 70 н. друге пристојбе. То се плаћа при уписивању и од тога се нико не опрашта. Школарине плаћа сваки ученик по 15 ф. на годину. Од плаћања школарине могу бити опрштени они, који докажу сведоџбом школском, да се добро владају и да у наукама добро успевају, и сведоџбом сиромаштва, да су сиромашни.

31. августа држаће се поновни испити. По закључку професорске конференције од 18. новембра 1884. бр. 46. и одобрењу тога заључка од стране вел. патроната ове гимназије од 10. (22.) децембра 1884. бр. 139/140. губе право на понављање испита они ученици, који на горе означени термин не дођу, да понове испит.

У Новом Саду 2. августа 1892.

Управа срп. вел. гимназије.

Е. бр. 467 ex 892
К. 386.**ЕДИКТ.**

107, 3—3

У брачном спору Марије Борчић из Мехале против супруга јој Милана Борчића, чије је садање место пребивања непознато, овим се исти Милан позива, да у року од 60 дана место свога пребивања консисторији овој до знања стави, или сам лично предстане, пошто ће се у противном случају брачни спор овај и без њега решити. —

Из конс. седнице у Темишвару 16. (28) јуна 1892 држане. —

Епархијска консисторија темишварска.

СТЕЧАЈ.

103, 3—3

На упражњено место протопресвитератског помоћника у Митровици, са платом VI. разреда и уживањем половине сесије, овим се стечај отвара.

Који желе место то получити, имају своје ваљано устројене молбенице, ако су из стране епархије путем своје надлежне консисторије, иначе путем надлежног им протопресвитерата до конца Августа о. г. овамо поднети.

Из седнице консисторијалне у Карловци 9. (21.) јула 1892 држане.

Архијидејезална консисторија.

СТЕЧАЈ.

112, 3—3

СО. 1430.
ex 1892.**СТЕЧАЈ.**

115, 3—3

Овим се расписује стечај на упражњено учитељско место на четвороразредној мешовитој веројавној школи у Вел. Средишту. Годишња је плата учитељу 360 ф. ав. вр., 40 ф. за држање повторне школе, 10 ф. у име перовођства, 6 катастралних ланаца ораће земље, $\frac{1}{2}$ ланца пољске баште, на које имаде државне порезе и еквивалент плаћати, 4 фата дрва, у природи слободан стан са две собе, кујном, шнајзом, шупом, подрумом, шталом и пространим од авлије одељеном баштом. —

Учитељ ће бити дужан у цркви појати, децу у појању обучавати, повторну школу држати, такођер и у седницама црквено-школским пероводити, као и остале бележничке писмене дужности вршити; у колико би толико музикалне способности имао да би одраслију младеж у ноталном црквеном и народном појању и певању обучавати могао, за ту цел имаће засебно од црквене благајне годишњу награду од 60 ф. и то све дотле, докле те дужности испуњавао буде и док општини воља буде, без да је општина исту последњу награду вечито давати приморана. —

Компетенти имају своје молбенице, са нужним сведоџбама а особито са сведоџбом да је испит из мађарског језика положио, снабдевене, до 15 августа 1892. црквено-школском одбору поднети.

Првенство имају они учитељи који се лично преставе црквено-школском одбору.

Из седнице Вел. Средишког Црквено-Школског одбора, држане 12 јула 1892 год.

Црквено-Школски Одбор.

Е. бр. 466. ex 892
К. 347.**СТЕЧАЈ.**

108, 3—3

На парохијско место у Нађфали овим се отвара стечај. —

Конкуренти имају своје добро инструиране молбенице до 31. августа о. г. подписаној консисторији поднети. —

Из конс. седнице у Темишвару 16. (28.) јуна 1892. држане.

Епархијска консисторија темишварска.

СТЕЧАЈ.

102, 3—3

На упражњено место пароха при св. Успенској цркви у Иригу са платом IV. разреда овим се стечај отвара.

Који желе место то добити, имају своје ваљано устројене молбенице, ако су из стране епархије, путем своје надлежне консисторије, иначе путем надлежног протопресвитера до конца Августа о. г. овамо поднети.

Из седнице консисторијалне у Карловци 9. (21.) јула 1882 држане.

Архидијецезална консисторија.

Ради попуњења упражњених стипендијских места у заклади пок. Ђорђа п. Сервијског III. разреда, појединце са 105 фор. годишње стипендије отвара се стечај.

Стипендију из ове закладе може добити сваки онај српске народности и православне вероисповести ученик, који се добро учи, примерно влада, а сиромашног је стања, а навршио је 12 годину свога живота.

Стипендијесте III. разреда ове закладе могу се с временом, ако нужну квалификацију све једнако имали буду, у више стипендијске разреде, т. ј. у II. са годишњом стипендијом од 157 фор. 50 нов., и I. разред са годишњом стипендијом од 210 фор. промаћи, и имају у томе погледу првенство пред другима, који ту стипендију уживали нису.

Молитељи имају своје кршеним писмом, школским сведоџбама, сведоџбом сиромаштва и лечничком сведоџбом о томе, да су здрави, обложене молбенице саборском одбору у Карловцима до 19. (31.) августа т. г. поднети.

У Карловцима 15. (27.) јула 1892.

Председништво Саборског Одбора.

К. бр. 409 ex 892.

СТЕЧАЈ.

129, 2—3

На парох. место у Чоки, у протопресвитерату В. Кикиндском, овим се отвара стечај.

Конкуренти имају своје добро инструиране молбенице до 31. августа о. г. подписаној консисторији поднети. —

Из конс. седнице држане у Темишвару 14. (26. јулија) 1892 год.

Епархијска консисторија темишварска.

ШКОЛСКА ОБЈАВА.

Уписивање ученица у српску вишу девојачку школу у Панчеву за идућу школу 1892/93. годину почиње 1. септембра и траје до 4. септ. о. г. по нов. календару, а 5. септ. отпочињу предавања.

У ову школу примају се девојчице, које су навршиле 10-у годину живота свога а свршиле су четири разреда осн. народ. школе најмање са довољним успехом или које покажу на пријемном испиту успех, који одговара успеху из четири разреда основ. народ. школе.

Ученице из V. и VI. разреда основ. народне школе могу бити примљене у старије разреде ове школе, ако на пријемном испиту покажу бар довољан успех из прописаних предмета дотичних разреда.

Ученице, које први пут у овај завод ступе, плаћају 1 фор. уписине а осим тога плаћа сва-

ка у име школарине за целу годину 5 фор. од-
носно 2 фор. 50 нов. по течају.

Сиромашне а добре ученице, ако своје сиромаштво званично сведоџбом истражу, могу бити од школарине ослобођене.

Који родитељи или старатељи желе своје женско дете послати овамо, умољавају се, да понесу собом детиње крштено писмо, школску сведоџбу од последње године и имају да истражу да ли су детету у своје време каламђене кравље богиње. Даље се родитељи са стране умољавају, да се у погледу стана и препитања изволе обратити на управу ове школе, која ће им у ту цел више бољих и одличних кућа препоручити.

Панчево 1. (13.) августа 1892.

Свет. Дамјановић,
управитељ.

131, 2—2

СТЕЧАЈ.

130, 2—2

На новооснованој српској вероисповедној основној четвороразредној женској школи, овим се отвара стечај за учитељицу.

Плата је 300 фор., 4 хвата дрва за школу и своју потребу, слободан стан с баштом. Учитељици спада у дужност све законам прописане предмете предавати и децу у женском ручном раду обучавати. Молбенице се имају најдуже до 15. августа т. ј. велике госпојине школеком одбору послати, а онда ће се и избор учитељице обавити.

Из одборске седнице у Павлишу (код Вршца) 20. јула 1892 г. држане.

Ђ. Лазаревић,
перовођа.

З. Глогонац,
председник школ. одбора.

СТЕЧАЈ.

134, 2—3

Скупштинским закључком од 20. јула о. г. расписује се овим стечај на упражњено учитељичино место, на троразредној женској основној школи.

Плата је учитељици 300 фор., 5 хвата дрва, слободан стан, састојећи се из две собе и кухиње.

Учитељици у дужност спада:

а.) прописане предмете у школи предавати;
б.) ученице у женском ручном раду настаљвати; црквеном појању, по пропису обучавати, присуствовати са ученицама при сваком богослужењу и пофторну школу држати.

Која жели ово место заузети има своју инстријрану молбеницу са доказима и сведоџбама до 1-ог септембра овамо припослати. Наступање службе од 1-ог октобра т. г. по новом.

Из седнице срп. прав. црквене општине у Черевиху 20. јула 1892.

Пет. Ј. Шевич с. р.
перовођа.

Ђока Савић с. р.
председник.

К. бр. 438 ex 892.

СТЕЧАЈ.

135, 2—3

На парох. место у Тиса-Ст. Миклушу, у протопресвитерату В. Кикиндском, овим се расписује стечај с' тим, да интеркалар траје до последњег јануара 1893. год.

Конкуренти имају своје добро инструиране молбенице до 15-ог септембра о. г. подписаној консисторији поднети. —

Из конс. седнице држане у Темишвару 14. (26.) јулија 1892. год.

Епархијска консисторија Темишварска.

К. бр. 510. ex. 892
к. 440.

СТЕЧАЈ.

136, 2—3

На парох. место у Т. Бечеју овим се расписује стечај с' тим, да интеркалар траје до последњег маја 1893. године.

Стеченици имају своје добро инструиране молбенице до 15-ог септембра о. г. подписаној консисторији поднети. —

Из конс. седнице у Темишвару 14. (26.) јулија 1892. године држане.

Епархијска консисторија Темишварска.

Е. 1069.
111. 36.

СТЕЧАЈ.

132, 2—3

Ради попуњења учитељских места на српско-вероисповедним школамама у

I. Ватину. Берива су годишње: плата 84 фор., — 20 пож. меци жита, 12 п. меци кукуруза, 3 хвата тврди дрва, слободан стан и 2½ ланца оранице на уживање. Сем тога од погребка кад га позову 50 нов. и за пероводство код црквене општине 5 фор.

II. Дежану. Плата је 100 фор. — 32 меце жита, 12 меци кукуруза, 2 хвата тврди дрва, слободан стан са пространим баштом, 2 ката. ланца сенокоса, ливаде, и од погребка кад га позову 50 новч.

III. Потпорњи. Плата је 100 фор. — 24 мц. жита, — 24 мц. кукуруза, — 4 хвата дрва, — 3 ланца ораће земље и слободан стан са баштом.

IV. Суботици. Плата 138 фор. — 4 ланца ораће земље, — 8 хвата тврди дрва за себе и школу, — 12 мц. жита, — 12 мц. кукуруза и слободан стан са пространим баштом

Сем тога за пероводство код црквене општине 18 фор. и од погребка кад га позову 50 новч.

Дужности учитеља прописане су школеком уредбом и односним уредбама.

Рок овом стечају истиче 15. (27.) Августа 1892 год.

Конкуренти имају своје ваљано инструисане прозбе овом епарх. школеком одбору послати.

Епарх. школски одбор у Вршцу 23 јула, 4 августа 1892.

КОНКУРС.

127, 2—3

Ради попуњења упразњеног места православног душепопечитеља у кр. казнијони вацкој, с којим је за женски пол кр. казнијона у Марија-Ностра скопчана, отвара се овим конкурсе.

Са овим местом, на које свештенство монашког и светског реда конкурисати може, скопчана је годишња плата од 800 фор. и 120 фор. у име станарине, а за Марија-Ностру путни трошак и дневница.

За отправљање овога званија изискује се, окром редовне квалификације душепопечитељске, још и тачно знање српског, мађарског и романског језика, у говору и писању.

Проситељи имају аутентичним сведочбама о свом оспособљењу, као и знању српског, мађарског и романског језика и са биљегом од 50 кр. снабђевене молбенице, за четири недеље дана од првог увршења овога конкурса у „Српском Сиону“ консисторијуму епархије будимске поднети.

Из седнице консисторијума епархије будимске, у Сентадрији 16. јула 1892 држане.

СТЕЧАЈ.

128, 2—3

Ради сталног попуњења упразњеног учитељског места у Срп. Боки, расписује се овим стечај. —

Плата је учитељска у готовом новцу 400 ф., $\frac{1}{2}$ ланца баште ван села, на коју учитељ порез плаћа, и 4 ланца ливаде; осим тога слободан стан са баштом; огрева за себе и школу преко зиме, колко потребује; а од погребца, где позван буде, 50 н. —

Компетовати могу само они, који су срп. учит. школу у Сомбору свршили и испит из мађарског језика положили. —

Изабрани учитељ биће дужан при сваком богослужењу у цркви појати, школ. децу у цркв. цјенију обучавати, све школ. уредбом прописане предмете у школи предавати, повторну школу држати и у цркв. школ. седницама перо водити. —

Према изнимним приликама имају стеченици своје уредно инструиране молбенице потписаном епарх. школ. одбору, најдаље до 19. (31.) августа о. г. поднети. —

Из седнице епарх. школ. одбора, у Темишвару, 16. (28.) јула 1892. г. држане. —

Епарх. школ. одбор темишварски.

СТЕЧАЈ.

137, 2—2

На место забавиље овим се по ново расписује стечај. Плата је забавиљи: 300 фор. са петогодишњом повишицом од 10%, слободан стан и огрев. Рок стечају траје до конца августа о. г.

У Кумани 25. јула 1892.

Школски Одбор.

ДРАЖБЕНИ ОГЛАС.

126, 2—2

Овим се расписује *minuendo*-дражба за зидање нове школе у Новоме Саду у Јовановској порти по плану немара Мартина Сотића.

По трошковнику износиће градња 5680 фор. 85 новчића.

Услови, план и трошковник могу се сваки дан видети у писарници општинској до саборне цркве.

Дражба ће бити 9. (21.) августа о. г. у 3 сата по подне у општ. писарници.

У Новоме Саду 20. јула (4. августа) 1892.

Црквени одбор српске правосл. цркв. школ. општине новосадске.

У. В. 316.
ex 1891/2.

СТЕЧАЈ.

118, 3—3

У православном богословском училишту карловачком има да се попуни мјесто професора за оمولитику, литургику и црквено пјеније са правилом.

На ово мјесто могу компетовати српско-православни свештеници свјетовног и монашког реда, који су послјије положеног испита зрелости свршили богословске науке, те су кадри свједоцбом школском доказати, да су споменуте предмете са одличним или похвалним успјехом изучавали.

Берива професора означена су у §. 101. највишег рескрипта од 10. авг. 1868. године.

Компетенти нека своје добро инструиране молбенице, до 5. (17.) септембра ове године, потписаноме ректорату поднесу.

Ректорат

српско-правосл. богосл. училишта карловачког.

СТЕЧАЈ.

141, 2—3

Овим се расписује стечај на упразњено учитељско место на шесторазредној српској православној вероисповедној основној женској школи у Старој Паланци. (O Palánka. В. В. megye.) С истим местом скопчана је ова плата: 1. У готовини годишње, 350 фор. а. вр. 2. У име огрева годишње, 20 фор. а. вр. 3. У натури пак: слободан стан са $\frac{1}{4}$ јутра баштом, и изван места 5643⁰ добре ораће земље. На ову земљу плаћа учитељица државну порезу. 4. Сваке друге године 40 фор. а. вр. за држање повторне школе.

Учитељица спада у дужност све законом прописане предмете у оним разредима предавати, које јој м. шк. одбор додели. Надтицатељке имају добро инструиране молбенице до 29. августа (10. септ) 1892 г. потписаноме председништву шк. одбора поднети.

Из седнице м. шк. одбора српских основних вероисповедних школа, која је држана 29. јула (10. августа) 1892 г. у Старој Паланци.

Константин Јанковић, с. р. Младен Сешић, с. р. перовођа, председник шк. одбора.

СТЕЧАЈ.

133, 2—3

Пошто је оставком досадањег учитеља Бранка Чавића место на српској вероисповедној школи овдашњој остало упражњено, то се на основу вис. решења славног епарх. школ. одбора под бр. Е. Ш. О. 170 ех 1892, стечај отвара.

Плата је 280 фор. авр., 3¼ јутра ораће земље, на коју учитељ сам порезу плаћати има; 5 фор. паушала, 5 фор. у име перовођства, 3 хвата тврдих дрва — из којих се и школа грејати има, — даље има слободан стан састојећи се из једне собе, кујне, штајза, штале и лене баште, — од погребана где позван буде добија 50 нов.

Дужност је учитеља осим предавања у свакидашњој и повторној школи још и појање у св. цркви и обучавање школ. младежи у појању.

Првенство ће имати они, који су вични мађарском језику.

Дан избора је одређен 29. августом (на Усековање). Желити је, да би молитељи истог дана при богослужењу лично присуствовали.

Из седнице цркв. школ. одбора држане у Торњи (чанадска градомеђа) 20. јула 1892. г.

Амфилохије Михајловић,
адм. пар. као управитељ.

Алекса Баић,
председник.

СТЕЧАЈ.

139, 2—3

На учитељско место у Јабуци близу Вршца овим се расписује стечај.

Плата је учитељска 300 ф., писарине 5 ф., слободан стан са две собе, кујном, комором, подрумом и шталом, два хвата дрва за учитеља и два хв. за школу, и баштом усађеном благородним воћем.

Учитељу спада у дужност све школском уредбом прописане дужности обављати.

Рок је стечају 25. август о. г. Компетенти се имају пријавити школском одбору.

У Јабуци 28. јула 1892.

Мита Вишацки,
председник.

СТЕЧАЈ.

140, 2—2

Овим се расписује стечај на новоотвореној срп. прав. вероисповедној основној школи у Пачиру за I. и II. разред мешовите школе.

На исто место тражи се учитељица са годишњом платом од 320 фор. а. вр. а за повторну школу 40 фор. а. вр.; нуз то слободан стан и сламе за огрев колко потребно буде.

Изабрана учитељица дужна је све, на основу школ. наставног плана одређене предмете деци предавати.

Рок избору је 23. август о. г.

Из седнице школског одбора држане у Пачиру 27. јула 1892. год.

Школски одбор.

СТЕЧАЈ.

138, 2—3

На упражњено учитељско место у Товаришеву (Бачка жупанија), отвара се стечај, уз годишњу плаћу од 360 фор., три стотине и шездесет фор., слободан стан са лепом великом баштом и зимским огревом.

Изабраној учитељици спадаће у дужност школском уредбом прописане предмете предавати, пофторну школу држати и женску децу у женском ручном раду обучавати.

Оспособљене нека изволе своје добро снабдевене молбенице са сведочењима најдуже до 29 августа — до Усековања о. г. овоместном школском одбору послати. Првенство имају оне, које су испит из мађарског језика положили.

Из седнице црквено-школског одбора у Товаришеву 5. јула 1892. год.

Ненад Загорчић,
перовођа.

Јоца Станојев,
председник.

СО. 1432.
ех 1892.

СТЕЧАЈ.

116, 3—3

Ради попуњења упражњених места у стипендијској заклади пок. Гавре Адамовића овим се отвара стечај.

Стипендија из ове закладе износи годишње 300 фор. за ученике средњих школа, а 400 фор. за слушатеље академијских наука.

Стипендију могу добити сиромашни ученици српске народности и православне вероисповести, који су доброг владања и добро се и прилежно уче.

Сродници фондатора имају првенство.

Питомци ове закладе могу своје науке само на отачаственим заводима у Угарској и Хрватској и Славонији слушати, а само с дозволом високе кр. уг. владе могу се и у иностранству учити.

Молитељи имају своје, крштеним писмом, школском сведочењем, сведочењем сиромаштва и лечничком сведочењем о томе, да су здрави, обложене молбенице саборском одбору у Карловцима до 19. (31.) августа т. г. поднети.

У Карловцима 15. (27.) јула 1892.

Председништво Саборског Одбора.

СТЕЧАЈ.

123, 3—3

Ради попуњења учитељског места на срп. правосл. основној школи у Ђиру овим се расписује стечај.

Годишња је плата у готовом новцу 80 ф. — жита 20 кибли, 2 хвата дрва, 3 ланца ораће земље, на које и порез плаћа, слободан стан у најмљеној кући.

Молбенице са потребним документима нека се поднесу месном школ. одбору најдаље до 15. августа 1892 год.

WWW.UNILIB.BG
Ш. С. 188.
ex 1892.

СТЕЧАЈ.

117, 3—3

Овим се расписује стечај на два празна места стипендијске закладе пок. Атанасије Бале, с којим је појединце скончана годишња стипендија од 63 фор. а. вр.

Стипендије из ове закладе, које су у три разреда, по 63 фор., 84 фор. и 105 фор. подељене, могу се поред постепеног промицања из нижег разреда у виши, подарити само таким, у опсегу српске митрополије карловачке спадајућим православним ученицима гимназије, богословије, свеучилишта или академије, који не уживају нити друге какве, нити пак стипендије што су од истог основатеља код протестанских наставних завода у Дебрецину, Шарошпатаку и Пожуну установљене.

Сродници основатељеви имају првенство пред другим молитељима.

Молитељи имају своје са кршеним писмом, школском сведоцбом, и сведоцбом сиромаштва обложене молбенице до 19. (31.) августа т. г. српском нар. цркв. Школском Савету у Карловцима поднети.

У Карловцима 15. (24.) јула 1892.

Председништво срп. нар. цркв. Школ. Савета.

СТЕЧАЈ.

149, 1—1

На упражњено учитељско звање у Кетфељу овим се по налогу сл. епарх. управе по ново стечај отвара. Учитељска је плата 400 ф. а. вр., 4. ланца ораће земље, 3. хвата дрва, 3. хвата сламе, 1 ф. од погребца мртваца где буде позват, слободан стан са баштом, 2 собе, кујна, подрум и шпајз. Учитељу спада у дужност у цркви појати и у школи децу обучавати, такође и перовођа бити бесплатно. Који жели ово место добити, нека изволи своја сведочанства на црквено-школску општину послати ил' коме је могуће лично се преставити. Дан избора биће 29. августа т. г.

Из седнице црквено-школске општине у Кетфељу у дана 2. августа 1892. држане.

Тодор Жикић,
перовођа.

Васа Фемић,
председник.

C.O. 1431. ex 1892.

СТЕЧАЈ.

114, 3—3

Ради попуњења два упражњена стипендијска места у заклади Петровић-Харишевој, од којих је једно одређено за ученика ратарске, а друго за ученика трговачке струке, овим се расписује стечај.

Стипендија износи годишње 300 фор. а. вр.

Стипендије из ове закладе може добити само младић српске народности и источно-православне вероисповести из земаља угарске круне; а изабрани стипендиста моћи ће своју стипендију само на наставним заводима у земаљама угарске круне, а само изнимно и с дозволом високог кр. уг. министарства богочасти и јавне наставе и на наставним заводима у другој половини монархије или у иностранству уживати.

При једнаком својству молитеља имају првенство они, који су без имања, пред онима који таковога поседују, а у истим околностима имају првенство пре свију сродници основатеља пок. Марије Хариш рођ. Петровић и мужа јој пок. Григорија Хариш из Земуна.

Молитељи имају своје, кршеним писмом, личном сведоцбом о каламљењу богиња и стању свога здравља, школском сведоцбом о до сад свршеним наукама и најпосле сведоцбом политичне власти о свом имаоинском стању обложене молбенице саборском одбору у Карловцима до 19. (31.) августа т. г. поднети.

У Карловцима 15. (27.) јула 1892.

Председништво Саборског Одбора.

СТЕЧАЈ.

120, 3—3

Срп. прав. цркв. општина у Чуругу, вољна је да подигне громовод на згради своје цркве, ван тога потребује две певнице са столовима, и Христов гроб. —

Услед тога позива подузимаче стручњаке, да се на минуендо-лицитацији, која ће се 16. (28.) августа после подне у 3 сата у присуству цркв. одбора одржати, пријаве.

Подузимачи имају 10% пишманлука положити. — У Чуругу 19. (31.) јула 1892 год.

Г. Сабљица,
перовођа.

Јован Илић,
председник.

„Српски Сион“

излази сваке недеље на великом табаку.

Цена му је: За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на годину 4 фор., на по године 2 фор., а на четврт године 1 фор. За стране земље на годину 5 фор. Из Србије прима претплату књижара В. Валожика у Београду.

Поједини бројеви стају 10 новчића.

Претплата и огласи

шаљу се издавачкој српској књижари и штампарији Браће М Поповића на главној пијаци, а рукописи уредништву „Срп. Сиона“ у Нови Сад. За огласе и објаве плаћа се по 6 новч. од једног реда ситних слова, а за жиг сваки пут по 30 новч.

Рукописи се не враћају.